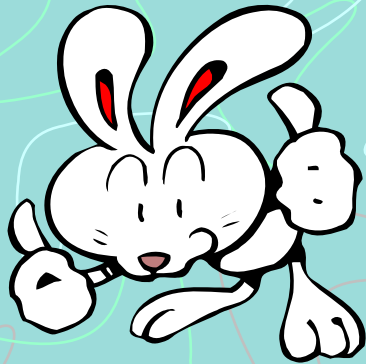

Opodatkowanie korekcyjne i jego wpływ na wykonywanie praw własności

Dr hab. Janusz Kudła, prof. UW
Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytetu Warszawskiego

Celem niniejszego artykułu jest analiza wad i zalet opodatkowania korekcyjnego jako formy ograniczania praw własności, ze szczególnym uwzględnieniem problemu incydencji podatkowej.

Podstawowe pojęcia:

- Prawa własności w ekonomii to prawo posiadania, które umożliwia używanie rzeczy z wykluczeniem innych osób, oraz prawo zbywania własności;
- Wykonywanie prawa posiadania i transfer własności oznaczają korzystanie z praw własności;
- Ograniczenie praw własności ma na celu wymuszenie określonego zachowania i może być dokonane przy pomocy różnych środków (form ograniczenia praw własności).

Sposoby ograniczenia praw własności, to:

- Zakazy i nakazy normatywne (o wysokiej sankcji);
- Odpowiedzialność deliktowa;
- Żądanie zaprzestania określonego zachowania przez stronę trzecią;
- Zbywalne ograniczenia ilościowe;
- Podatki korekcyjne z transferem wpływów do pokrzywdzonych.

Opodatkowanie korekcyjne powinno być preferowane, bo:

- Ogranicza efekty zewnętrzne korzystania z praw własności; (bez generowania kosztu zewnętrznego regulacji prawnych);
- Wystarczy znajomość szkody a nie kosztów u nadużywającego praw;
- Łatwe do wyegzekwowania (nie potrzeba szczegółowej kontroli ani działania pokrzywdzonych);
- Jest elastyczne i nie jest nadmiernie restrykcyjne (jak zakazy);
- Utrzymuje relację między krańcową szkodą i sankcją.

Warunki zastosowania opodatkowania korekcyjnego:

- Taryfa musi dobrze uwzględniać wysokość szkody – szkody nieliniowe wymagają nieliniowych taryf;
- Należy dopasowywać stawki w sposób dynamiczny, by uwzględnić koszty redukcji szkody (lub ich zmiany);
- Nie można przekroczyć zdolności płatniczej podatnika;
- Powinno być używane przy stratach katastroficznych i niskich szkodach podlegających kumulacji lub szkodach ponoszonych przez samego właściciela.

Ograniczenia stosowania opodatkowania korekcyjnego:

- Współwystępowanie odpowiedzialności deliktowej czy roszczeń o zaprzestanie szkody;
- Potrzeba minimalizacji kosztu dostosowania wszystkich opodatkowanych (stąd handel prawami jest lepszy, ale tylko przy rynkowej ich wycenie i niskich kosztach administracyjnych);
- Duża zmienność kosztów i szkód (szkody niepewne i rozłożone w czasie);
- Podleganie naciskom politycznym (zakazy łatwiejsze);

Ograniczenia stosowania opodatkowania korekcyjnego cd.:

- Złe oddziaływanie bodźcowe na poszkodowanych;
- Możliwość zawarcia umowy przez szkodzącego i pokrzywdzonego;
- Duże koszty poboru;
- Możliwość przerwycenia ciężaru podatkowego (zwłaszcza przy otwartej gospodarce i występowaniu nieopodatkowanych czynników niemobilnych);
- Kontekst instytucjonalny.

Wnioski:

- Stosowanie opodatkowania korekcyjnego jest sensowne tylko, jeśli strony nie mogą zawrzeć kontraktu dotyczącego zrekompensowania poniesionych szkód przez jedną ze stron;
- Podatki te muszą być proporcjonalne do szkody generowanej przez niewłaściwe zachowanie podatników, co wymaga znajomości wysokości powodowanej szkody i może generować wysokie koszty poboru;
- Podatki korekcyjne mogą być polecane jako uzupełnienie regulacji bezpośrednich oraz zasad odpowiedzialności deliktowej;
- podatki korekcyjne powinny być nakładane tylko wtedy, gdy podatek trudno przenieść na inne podmioty w postaci żądania wyższych cen lub płacenia niższych cen od dostawców czynników produkcji, co w praktyce występuje bardzo rzadko.

Dziękuję za uwagę !!!

